

“Kentleşme ve Kent Ormancılığında Yeni Yaklaşımlar” Çalıştay Sonuç Bildirisi

1- “Kent ormanı” ve “Kent ormancılığı” kavramları ile ilgili uluslararası tanımlar mevcuttur. OGM tarafından belirlenen kent ormanı tanımı ile literatürdeki kent ormanı tanımı arasında kavram farklılıkları bulunmaktadır. Türkiye’de kent ormanı tanımı, D tipi mesire yerini tanımladığı için, kent ormanı denildiğinde akla ilk olarak birçok faaliyetin yapılabileceği ağaçlık alanlar gelmektedir. Fakat kent ormanı insan kullanımına açık olmadan ya da kısıtlı olarak kullanıma açılarak da kentliye önemli faydalar (hava temizleme, estetik etki, erozyonu önleme vb...) sağlayan bir yapıdır.

Benzer şekilde “mesire yerleri” ile “tabiat parkları”nın fiili kullanımları arasında farklılık bulunmamaktadır. Aynı bakanlığa bağlı farklı kurumlar aynı işi iki farklı yoldan yapmaya çalışmaktadır. Kent ormancılığı bir çatı olarak düşünülürse, mesire yerleri, piknik alanları, rekreasyon alanları, kent parkları ve korularını kapsayan ve gelişmiş ülkelerde kullanılan kent ormanı tanımları da dikkate alınarak Türkiye koşullarına uygun yeni bir tanım yapılmalıdır. Bu amaçla bir çalışma grubu oluşturulmalı ve “Konumu”, “Büyüklüğü” ve “Kaynağı” (orman, koru, park, bahçe) dikkate alan üç ayaklı bir kent ormanı tanımı yapılmalıdır.

2- Devlet ormanları ile ilgili büyüklük tanımı yoktur. Özel ormanlarla ilgili büyüklük tanımı ise çok net değildir. Yapılacak olan tanımlamalarda kent ormanı ve kent korusu “büyüklük” alt sınırlarının netleştirilmesi sağlanmalıdır. Kavramların tanımları anlaşılır bir şekilde yapıp, ölçütleri net olarak belirlendikten sonra tapu kayıtlarındaki vasıf değişikliklerine ihtiyaç duyulmayacaktır.

3- Kent Toplumunun mental ve fiziksel sağlığı için önemli olan kent ormanı kavramının planlama ve uygulama evresine geçmeden önce Orman Kanunu içinde yerini almalıdır. Burada Kent ormanı, Muhafaza ormanı, Üretim ormanı ve Milli parklar sınıflandırması içine 4. bir başlık olarak dahil edilmeli ve tanımlanmalıdır. Yasal statüsü ve uygulama esasları acilen çıkarılacak bir yönetmelik ile düzenlenmelidir.

4- Ağaç temelli yeşil kaynak olarak adlandırılan kent içi ve çevresindeki alanlar (orman, koru, park, bahçeler vb..) ülkemizde 11 farklı idarenin kontrolünde olması, diğer yandan vasıf farklılıkları nedeniyle oluşan fiili durum, plansız bir biçimde yönetilmelerine sebep olmaktadır. Yukarıda bahsedilen yasal statüsü ve uygulama esasları ile planlı biçimde kent toplumunun fiziksel ve mental sağlığı, çevresel ve ekonomik faydalarının sürdürülebilir şekilde sağlanabilmesi için “ağaç temelli” kent yeşil alanlarına uygun amenajman-silvikültür planlarının uygulanması bir zorunluluk haline getirilmelidir. Böylece farklı idarelerin yönetimi altında olan korular vb. alanların hem sürdürülebilirliği hem de koruma-kullanma dengesi sağlanabilir.

5- Kent ormanı, kent koruları ve kent ormancılığının söz konusu olduğu yerde “tek ağaç, öbek, küme, grup ve meşcere” düzeyinde planlamalar yapılmaktadır. Kent ormanları ve kent koruları için düzenlenecek olan Amenajman planının içeriği ve kapsamı çıkarılacak olan “Kent Ormanları ve Kent Koruları Amenajman Tebliği” ile yeniden belirlenmelidir. Mevcut orman amenajman planı kapsamı ve mevzuatı kent ormanları ve koruları için uygun değildir.

6- Yoğun insan kullanımının söz konusu olduğu alanlarda mevcut ağaçların sağlığı dikkate alınarak sürekli kontrol edilmeli ve rekreatif faaliyet yapan kullanıcıların can ve mal güvenliğini riske atmayacak önlemler alınmalıdır.

7- Ekonomik olarak gelişmiş ülkelerde görüldüğü gibi yeşil alanların (tek ağaç düzeyinde vb) envanter çalışmaları uzaktan algılama ve yersel yöntemler ile tamamlanmış ve veri tabanına işlenmiştir. Türkiye’de de gündeme gelmesi nedeniyle benzer çalışmaların yapılması önem kazanmaktadır.

8- Kentlerde genel olarak geniş yapraklı türler tercih edilmektedir. Mevcut hızlı gelişen türlerin ya da ibrelilerin olduğu yerlerde planlanan kent ormanı alanlarının taşıdığı riskler (yangın, devrilme vb..) nedeniyle yapraklı alanlara dönüştürülmesi yararlı olacaktır.

9- Kent ormancılığı ve kent ormancılığına ait vasıf, statü ve oluşturulacak uygulama yönetmeliği gibi konularda çalıştaylar düzenlenmelidir. Çalıştaylar, Orman Bakanlığı, Çevre Şehircilik Bakanlığı, Üniversite, Belediyeler ile birlikte yapılmalıdır. Çalıştaylara sivil toplum örgütleri ve meslek odalarının katılımı sağlanmalıdır.

İstanbul İBB Korularına ait planların onaylanma süreci çok uzun aşamalar içermektedir. Ayrıca gerçek ve tüzel kişilere ait koruların amenajman planları ise yapılamamaktadır. Bunun nedeni mevzuatın belirsiz olmasıdır. Ancak diğer taraftan özellikle kurumuş ağaçların çıkarılması ve koruların bakım çalışmaları için SİT Kurulları Orman Amenajman Planı yapımını zorunlu tutmaktadır. Plan onay süreçlerinin uzaması durumunda ise ağaç devrilmeleri sonucunda ölümlü ve yaralanmalı kazalar meydana gelebilmektedir. Kent yeşil alanları ile ilgili yapılacak silvikültürel ya da arborikültürel işlemlerle ilgili izin süreçleri, yapılacak yeni mevzuatta ele alınmalı ve en hızlı şekilde çözülecek biçimde yönetim planlaması yapılmalıdır.

Çalıştay Bilgileri

İ.Ü.C Orman Fakültesi, Orman Amenajmanı Anabilim Dalı ve OGM, Marmara Ormancılık Araştırma Enstitüsünün ortaklaşa düzenlediği, 22 Ekim 2019 tarihinde yapılan “*Kentleşme ve Kent Ormancılığında Yeni Yaklaşımlar*” Çalıştayına akademisyenler, İBB çalışanları, İOBM çalışanları, meslektaşlar ve öğrenciler katılmış ve çalıştay başarıyla tamamlanmıştır.

Açılış konuşmasını, İ.Ü.C Orman Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Turgay Akbulut yapmıştır. Prof. Akbulut konuşmasında; ülke nüfusunun %75 ten fazlasının artık kentlerde yaşadığı ve nüfustaki bu değişimin, yerleşim yerlerinin plansızca büyümesine ve arazim kullanım şeklinin değişimine neden olduğunu, mevcut yeşil alanlardan bir kısmının yerleşim ve transport alanları gibi yapay alanlara dönüşmesine neden olduğunu belirtmiştir. Günümüzde ise kent alanlarındaki yeşil yapılara olan ilginin arttığını, bu konuda yeni uzmanlık alanlarının ortaya çıktığını vurgulayarak “Kent ormancılığı” kavramının önemine değinmiştir.

Moderatörlüğünü İ.Ü.C Orman Fakültesi, Orman Amenajmanı Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Ahmet Yeşil’in yapmış olduğu Çalıştayda iki ayrı oturumda 5 adet bildiri sunulmuştur. Bildiri isimleri aşağıda verilmiştir;

- **Prof. Dr. Kamil Şengönül “Orman ve İklim”**
- **Dr. Öğr. Üyesi Serhun Sağlam; “Kent Ormanı Kavramı, Gelişimi ve Planlama Örnekleri”**
- **Odun Dışı Ürün ve Hizmetler Şube Mühendisi M. Levent İsmailoğlu; “İstanbul Kent Ormanları”**
- **Avrupa Park ve Bahçeler Müdürlüğü Budama ve Restorasyon Şefi Lütfi Çeribaş; “İBB’de Kent Ormancılığı”**
- **Dr. Öğr. Üyesi Murat Köse “Kent Ormanlarında Yönetim Modeli”**

Bildirili oturumlar tamamlandıktan sonra “Yuvarlak Masa”oturumuna geçilmiş, konu ile ilgili soru-cevap ve tartışmalar yapılmıştır. Yuvarlak Masa oturumunun katılımcıları aşağıda listelenmiştir:

- **Prof Dr. Ahmet Yeşil-İÜC Öğretim üyesi**
- **Prof. Dr. Aynur Aydın- İÜC Öğretim üyesi**
- **Prof. Dr. Kamil Şengönül-İÜC Emekli Öğretim üyesi**
- **Doç. Dr. Ulaş Yunus Özkan- İÜC Öğretim üyesi**
- **Dr. Öğr. Üyesi Adil Çalışkan-İÜC Öğretim üyesi**
- **Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Ertaş-İÜC Öğretim üyesi**
- **Dr. Öğr. Üyesi Serhun Sağlam- İÜC Öğretim üyesi**
- **Dr. Mehmet ÖZDEMİR-Marmara Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müd.**
- **Dr. Murat Köse- ÇÖMÜ Öğretim Görevlisi**
- **Araş. Gör. İnci Çağlayan-İÜC Öğretim elemanı**

- **Lütfü Çeribaş – Avrupa yakası Park Bahçeler Müdürlüğü, budama ve restorasyon şefi**
- **Berkant KORKMAZDoğa Koruma Milli Parklar – Orman Mühendisi**
- **M.Levent İsmailoğlu Odun Dışı Orman Ürünleri**
- **Abbas Şahin- Ormancılık Araştırma Enstitüsü**
- **Armağan Yalçın-Orman İdaresi ve Planlama Şb.**

Bu çalıştay'da aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- **Kent Ormancılığı Kavramı, Dünyada ve Ülkemizdeki Gelişimi,**
- **Kent Ormanlarının Envanter ve Planlaması,**
- **Kent Ormanlarının Hukuki Durumu,**
- **Kent Ormanlarının Mülkiyetinde Söz Sahibi Kurumlar (Ogm, İbb vb..) ve Yaşadıkları Sorunlar,**
- **Kent Ormanları Yönetim Modeli Nasıl Olmalı**

Çalıştay sonucunda Kentleşme ve Kent Ormancılığı konusu ülkemizdeki ve dünyadaki gelişmeler ışığında değerlendirilmiş ve atılması gereken adımlar, konuşmacılar ve katılımcıların katkılarıyla derlenmiş ve “çalıştay sonuç bildirisi” olarak hazırlanmıştır.